

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

250413

รูปแบบและเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานที่เกษตรกรยอมรับ
ในอำเภอศรีสำราญ จังหวัดสุโขทัย

วิฑูรย์ เติบธรรมพร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2554

๖๐๐ 254๙76

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

250413

รูปแบบและเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานที่เกษตรกรยอมรับ
ในอำเภอศรีสำราญ จังหวัดสุโขทัย

วิทวัช เขตบรรพต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
สำนักบริหารและพัฒนาระบบการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

ชื่อเรื่อง

รูปแบบและเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานที่เกษตรกรยอมรับ
ในอำเภอศรีสันดาลย์ จังหวัดสุโขทัย

โดย

วิทวัช เขตบรรพต

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

Uthairat

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พหล ศักดิ์คะทศน์)

วันที่ 13 เดือน ต.ค. พ.ศ. 54

กรรมการที่ปรึกษา

Witach

(อาจารย์ ดร.วีรศักดิ์ ปรกติ)

วันที่ ๑๓ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

กรรมการที่ปรึกษา

Saisakul

(อาจารย์ ดร.สายสกุล ฟองมูล)

วันที่ ๑๓ เดือน ต.ค. พ.ศ. ๕๕

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

Witach

(อาจารย์ ดร.วีรศักดิ์ ปรกติ)

วันที่ ๑๓ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

Witach

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร ยศราช)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

วันที่ 17 เดือน ต.ค. พ.ศ. ๒๕๕๕

ชื่อเรื่อง	รูปแบบและเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานที่เกษตรกรยอมรับ ในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
ชื่อผู้เขียน	นายวิฑูรย์ เขตบรรพต
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พหล ศักดิ์กะทัศน์

บทคัดย่อ

250413

การศึกษาเรื่อง รูปแบบและเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานที่เกษตรกรยอมรับ ในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อศึกษาถึง 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล 2) ระดับการยอมรับรูปแบบและเทคโนโลยีในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับรูปแบบและเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานที่เกษตรกรยอมรับ ในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ทำการเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 366 ครัวเรือน ซึ่งได้มาจากสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ทำการประมวลผลข้อมูลด้วยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย โดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ Chi-square

ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าสามในสี่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 45 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาภาคบังคับ มีสมาชิกภายในครอบครัวเฉลี่ยประมาณ 4 คน มีขนาดของพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 7.01 ไร่ มีรายได้รวมในภาคการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 51,445.36 บาทต่อปี ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร และเป็นสมาชิกกลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ไม่ได้มีตำแหน่งทางสังคม ใช้เงินทุนของตนเองในการทำการเกษตรผสมผสาน ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรแบบผสมผสานจากเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร สื่อวิทยุ และจากวารสาร/นิตยสารเกี่ยวกับการเกษตร มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมเฉลี่ย 2.11 ครั้งต่อปี และมีการติดต่อเจ้าหน้าที่เกษตรเฉลี่ย 6.04 ครั้งต่อเดือน

ผลการศึกษารูปแบบและเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานที่เกษตรกรยอมรับ ในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าสามในสี่ดำเนินกิจกรรมการเกษตรจำนวน 1-2 กิจกรรม และมีรูปแบบการทำเกษตรผสมผสานแบบพืชกับพืช (ปลูกพืชอย่างเดียว) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานทุกด้านในระดับน้อย โดยผู้ให้ข้อมูลมีการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานด้านการปลูกพืชร่วมกับพืชในระดับปานกลาง มี

250413

การยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานด้านการปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ในระดับน้อย และมีการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานด้านการเลี้ยงสัตว์ร่วมกับสัตว์ในระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับรูปแบบและเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานที่เกษตรกรยอมรับ ในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า เพศ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และตำแหน่งทางสังคมของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับารรูปแบบและเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานที่เกษตรกรยอมรับ ในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ส่วนอายุ ระดับการศึกษา จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร รายได้ แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร ประสบการณ์ในการฝึกอบรม การได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตร และการติดต่อเจ้าหน้าที่เกษตร ของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรูปแบบและเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานที่เกษตรกรยอมรับ ในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

Title	Integrated Farming Model and Technology as Adopted by Farmers in Srisatchanalai District, Sukhothai Province
Author	Mr. Wittawat Khetbanphot
Degree of	Master of Science in Agricultural Extension
Advisory Committee Chairperson	Assistant Professor Dr. Phahol Sakkatat

ABSTRACT

250413

The study on integrated farming model and technology as adopted by farmers in Srisatchanalai district in Sukhothai province, was conducted to study: 1) socio-economic characteristics of the farmer respondents; 2) level of adoption of integrated farming model and technology; and, 3) relationships of factors between socio-economic characteristics and level of adoption of integrated farming model and technology by farmers. Data were collected from a sample population of 366 farming households through interview schedule. Obtained data were then analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Chi-square.

Findings revealed that more than three-fourths of the informants were male. An average age of the informants was 45 years old. Most of them were elementary school graduates. They had 4 family members on average. They had 7.01 rai of farming area with an annual income of 51,445.36 baht on average. Most of the informants were member of agricultural cooperative group and the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives group. They used their own capital for integrated farming. They perceived information about integrated farming agricultural extension documents, radio, and agricultural journal. They attended agricultural training for 2.11 times on average. They contacted agricultural personnel for 6.04 times per month on average.

It was found that more than three-fourths of the informants did 1-2 agricultural activities. They did mono cropping. However, the informants had a low moderate level of the adoption on planting crops with other kind crops. They had a low level of the adoption on of crop planting together animal raising. They had a lowest level of the adoption of animal raising.

Findings of the study also revealed that there was a statistically significant relationship between the adoption of integrated farming technology and sex, number of farming

(6)

250413

numbers, and social status. However, there was no statistically significant relationship between the adoption of integrated farming technology and age, educational attainment, size of farming area, agricultural information perception, and agricultural personnel contact.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องการยอมรับการทำการเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกรในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องด้วยได้รับความกรุณาจากประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พหล ศักดิ์กะทัศน์ พร้อมด้วย อาจารย์ ดร.วีรศักดิ์ ปรกติ และ อาจารย์ ดร. สายสกุล ฟองมูล รวมถึงบุคลากรของภาควิชาส่งเสริมการเกษตรทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คู่มือ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้ความกระจ่างยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณประชาชนทุกท่านในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ผู้ให้ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยทุกท่าน รวมทั้งเพื่อนบัณฑิตทุกท่านที่ให้ความเอื้อเฟื้อซึ่งมิได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้

ขอน้อมระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจนสำเร็จตามความมุ่งหวัง

วิฑวัช เขตบรรพต

ตุลาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาการวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
สภาพทั่วไปของอำเภอศรีสัชนาลัย	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำเกษตรแบบผสมผสาน	11
ความหมายของการทำเกษตรแบบผสมผสาน	11
แนวความคิดเกี่ยวกับระบบการเกษตรแบบผสมผสาน	15
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ	24
แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับทัศนคติ	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
ภาคสรุป	31
กรอบแนวคิดในการวิจัย	32
สมมติฐานการวิจัย	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
สถานที่ดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย	38

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การทดสอบเครื่องมือ	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39
ระยะเวลาในการวิจัย	40
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	41
ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล	41
รูปแบบและเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานที่เกษตรกรยอมรับ	
ในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	50
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม	
กับรูปแบบและเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานที่เกษตรกรยอมรับ	
ในอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	58
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	75
สรุปผลการวิจัย	75
อภิปรายผลการวิจัย	78
ข้อเสนอแนะ	79
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	79
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	79
บรรณานุกรม	81
ภาคผนวก	84
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	85
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	91

สารบัญญัตินำ

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลพื้นที่ และพื้นที่ทำการเกษตร อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	9
2 จำนวนครัวเรือน ประชากรและแรงงานเกษตร อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	10
3 จำนวนครัวเรือนของเกษตรกรที่ทำเกษตรผสมผสานในแต่ละหมู่บ้าน และขนาดตัวอย่างครัวเรือนของเกษตรกรที่จะทำการสุ่มตัวอย่าง	37
4 จำนวน และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล	43
5 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจ	45
6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามลักษณะทางสังคม	48
7 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามรูปแบบการทำการเกษตรและการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสาน	51
8 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสาน	52
9 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานของผู้ให้ข้อมูล ด้านการปลูกพืชร่วมกับพืช	54
10 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานของผู้ให้ข้อมูล ด้านการเลี้ยงสัตว์ร่วมกับสัตว์	55
11 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และระดับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานของผู้ให้ข้อมูล ด้านการปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงสัตว์	56
12 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานของผู้ให้ข้อมูล	59
13 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานของผู้ให้ข้อมูล	60
14 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานของผู้ให้ข้อมูล	62
15 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานของผู้ให้ข้อมูล	63
16 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพื้นที่ถือครองกับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานของผู้ให้ข้อมูล	65

ตาราง	หน้า
17 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพื้นที่ถือครองกับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตร แบบผสมผสานของผู้ให้ข้อมูล	66
18 ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งทางสังคมกับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตร แบบผสมผสานของผู้ให้ข้อมูล	68
19 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรกับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตร แบบผสมผสานของผู้ให้ข้อมูล	69
20 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับข่าวสารกับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตร แบบผสมผสานของผู้ให้ข้อมูล	72
21 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การฝึกอบรมกับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตร แบบผสมผสานของผู้ให้ข้อมูล	73
22 ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อเจ้าหน้าที่เกษตรกับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตร แบบผสมผสานของผู้ให้ข้อมูล	74

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

33